

STEP 2005 Metodolojisi

STEP, sivil toplumun dört farklı boyutunu değerlendirmek ve puanlamak için tasarlanmıştır. Bu boyutlar: (1) sivil toplumun **yapısı**, (2) sivil toplumun varlığını ve işlevlerini sürdürdüğü **ortam**, (3) sivil toplum arenasında benimsenen ve savunulan **değerler** ile (4) sivil toplum aktörlerinin gerçekleştirdiği faaliyetlerin **etkisidir**. Her boyut, birçok alt boyuttan ve bu alt boyutlardan her biri de çok sayıda bireysel göstergelerden oluşur (toplam 74 gösterge, detaylı bilgi için bakınız "Kavramsal Çerçeve"). STEP uygulama süreci, tüm araştırma ve analizlerin, bu göstergelerin her birinin göz önüne alınarak yapılmasına odaklanmıştır.

Sivil Toplum'un Tanımı

STEP'in önermiş olduğu sivil toplum tanımı **"insanların ortak çıkarlarını artırmak için bir araya geldikleri aile, devlet ve piyasanın dışında kalan alan"** dir.

STEP Danışma Kurulu, Projeyi Türkiye'ye uygun bir şekilde uyarlamak amacıyla tanımdaki 'çıkar' ifadesini 'yarar' ifadesi ile değiştirmiş ve böylece proje çerçevesinde kullanılan tanım **"insanların ortak yararlarını geliştirmek için bir araya geldikleri aile, devlet ve piyasa dışında kalan alan"** olmuştur.

Bu tanım her Bölgesel Danışma Toplantısı'nda tartışılmış ve böylece sivil toplum tanımı üzerine farklı görüşler de alınmıştır. Bu kavramlar ele alınıp incelendiğinde katılımcıların daha çok tanımın ilk kısmındaki **"insanların ortak yararlarını geliştirmek için bir araya gelmeleri"** ifadesine gönderme yaptıkları ve tanımın ikinci kısmındaki, **"aile, devlet ve piyasa dışında kalan alan"** ifadesinin, göreceli olarak daha arka planda kaldığı görülmektedir. Öte yandan katılımcılar tanımın ilk kısmı ile ilgili olarak kendi aralarında fikir birliği halinde iken, tanımın ikinci bölümü tartışmışlardır. Sivil toplumun **"aile dışında kalan bir alan"** olarak görülmesinin pek fazla irdelenmediği tartışmalar içinde **"devlet ve piyasadan ayrı bir alan"** olması gerekliliği konusu fazlası ile öne çıkarılmıştır. Son olarak, bu tanım içinde yer almayan, **"gönüllülük"** kavramının, sivil toplum tanımına eklenmesi konusu da Bölgesel Danışma Toplantıları katılımcıları tarafından sıklıkla vurgulanmıştır. **STEP'in analitik ve kavramsal çerçevesi ile ilgili diğer ayrıntılar için bakınız 'Kavramsal Çerçeve' .**

STEP Faaliyetleri ve Uygulama Süreci:

Veri Toplama. Yine 4 boyut ve 74 göstergede bağlamında Türkiye ve dünyada yayınlanmış ve yayınlanmamış kaynaklar CIVICUS'un sağladığı metodoloji çerçevesinde incelenmiş; birlikişilerle görüşmeler yapılmış ve elde edilen bulgular bir rapora dönüştürülmüştür. **Bu kapsamda; Dünya Değerler Araştırması "Freedom House Endeksi", AB ilerleme raporları, Dünya Bankası sosyal ve ekonomik raporları gibi uluslar arası araştırmaların verileri kullanılmıştır.**

Anket ve Bölgesel Danışma Toplantıları. Ülkenin 7 bölgesinde (toplam 26 il ve ilçe), farklı sektörlerden (kamu, STK, özel sektör, akademi, medya, fon sağlayan kuruluşlar) 155 sivil toplum paydaşının katılımıyla gerçekleştirilen odak grup toplantıları yapılmıştır. Toplantı katılımcıları, metodoloji gereği, toplantı öncesinde STEP Anket Çalışması'na dahil edilmiştir. Anket sonuçları SPSS programında analiz edilmiştir. **Projenin araştırma-geliştirme boyutu dolayısıyla, STEP anket ve toplantı kapsamında rastlantısal veya demografik örnekleme başvurulmamıştır.**

Medya Tarama Çalışması. Sivil toplumun medyada nasıl yansıtıldığını analiz etmek üzere ulusal ve bölgesel düzeyde yayın yapan medya kanalları **16 Nisan-16 Haziran 2005 arası her gün, 74 gösterge ve diğer kriterlere göre** (içerik analizi dahil) uzman kişilerce taranmıştır. Medya taraması üç ekip tarafından yürütülmüştür: İstanbul Bilgi Üniversitesi (ulusal medya), BiaNet (IPS iletişim Vakfı,

bölgesel medya) ve STEP ekibi (analiz). Taranacak medya organlarının seçiminde tiraj, coğrafi dağılım ve medya grubu özellikleri göz önünde bulundurulmuştur. Seçilen medya organları günlük olarak taranmış ve sivil toplum ile ilişik bulunan göstergeler CIVICUS tarafından hazırlanmış bir veri tabanında sınıflandırılmıştır. STEP ekibi, elde edilen tüm verileri ACCESS üzerindeki bir veritabanına girmiştir ve bu veriler metodoloji gereği analiz edilmiş ve ekip tarafından medya taraması raporu hazırlanmıştır. STEP kapsamında tarama çalışmasına dahil edilmiş olan medya kanalları aşağıda sıralanmıştır;

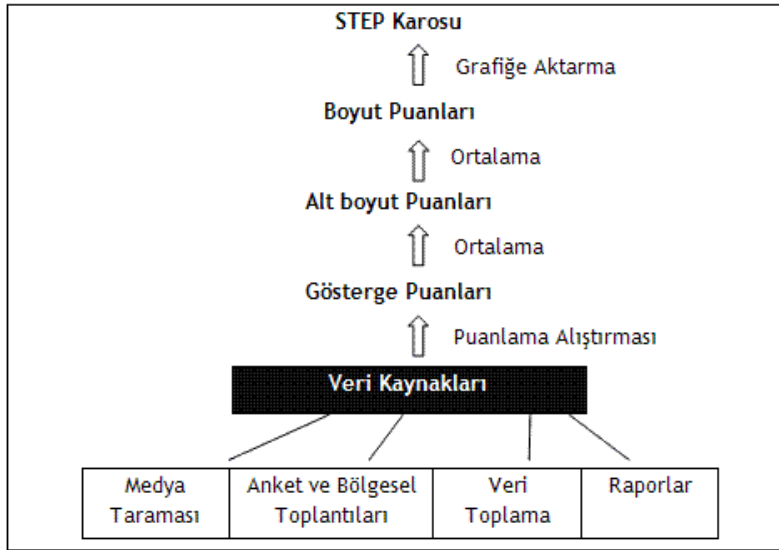
<u>Ulusal Medya Kanalları</u>	<u>Bölgesel Medya Kanalları</u>
Cumhuriyet Gazetesi Hürriyet Gazetesi Zaman Gazetesi TRT 1 Kanal D	Bursa Hakimiyet Gazetesi (Marmara Bölgesi) Karadeniz Gazetesi (Karadeniz Bölgesi) Olay Gazetesi (Güneydoğu Anadolu Bölgesi) Yeni Asır Gazetesi (Ege Bölgesi)

Politikaları Etkileme Analizi: Sivil toplumun politikaları etkileme boyutunu değerlendirmek üzere CIVICUS tarafından üç konu belirlenmiş ve Türkiye’deki uzmanlar tarafından her bir konu için vaka incelemesi gerçekleştirilmiştir. Yapılan incelemelerin ardından her konuya ilişkin birer rapor oluşturulmuştur. **STEP kapsamında ele alınan konular; İnsan Hakları (Düşünce ve İfade Özgürlüğü, raporu hazırlayan- Murat Aksoy); Sosyal Politikalar (İşsizlik, raporu hazırlayan- Başak Ekim) ve Ulusal Bütçeleme Süreci’dir (raporu hazırlayan- Gülhan Özdemir).**

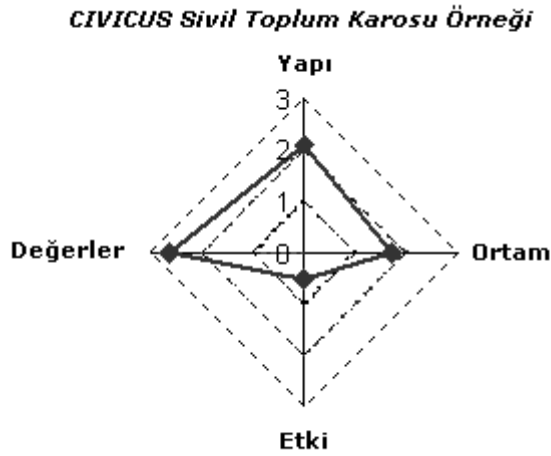
Kurumsal Sosyal Sorumluluk: Özel sektörün sivil topluma olan yaklaşımı konusunda bir inceleme çalışması gerçekleştirilmiştir. İnceleme çalışmasına Türkiye’nin en büyük ilk 10 şirketinin KSS faaliyetleri dahil edilmiş ve bir rapora dönüştürülmüştür.

Puanlama: Araştırmanın tamamlanmasının akabinde bütün verilerin sentez ve özeti, STEP çerçevesinde bulunan 74 gösterge baz alınarak bir ülke raporu haline dönüştürülmüştür. STEP metodolojisi gereği, bu rapor eylül ayında düzenlenen bir toplantı ile jüri görevindeki danışma kurulu üyelerine sunulmuştur. Puanlama esnasında alt gösterge puanları yuvarlanarak üst gösterge puanlarını oluşturmuştur (bakınız Puanlama Tablosu). Bu Kurul her boyut için 0 (çok zayıf) ila 3 (çok güçlü) arasında bir puan verir (evrensel puanlama standardı hem ülke düzeyindeki özellikleri göz önünde bulundurur hem de uluslararası düzeyde bir karşılaştırma için olanak sağlar). Bu puanlama sonucunda oluşan “Sivil Toplum Karosu”nun özelliği farklı ülkelerde yürütülen araştırmayı karşılaştırabilir kılmadır.

Puanlama Metodu Tablosu

Sivil toplum'un yapı, ortam, değerler ve etki boyutlarını temsil eden örnek bir "Sivil Toplum Karosu" aşağıda sunulmaktadır.

Ulusal Forum: Araştırma bulguları ve puanları ulusal düzeyde gerçekleştirilen bir forumda kamuoyuna sunulmuş ve tartışılmıştır. STEP araştırmaya ilişkin bulgulara dayanarak, sivil toplumun güçlü ve zayıf yanları belirlemiş ve sivil toplumu güçlendirmeye yönelik bir **eylem planı** oluşturulmuştur. Forumda, katılımcılardan elde edilen bulgular ülke raporuna nihai şekli vermiştir.

'STEP Araştırma Bulguları: Özet Raporu', projenin ana bulgularına değinmeyi hedeflemektedir. 'STEP Sivil Toplum Ulusal Forumu'nda elde edilecek bulgular, oluşturulan ülke raporuna eklenecektir ve bu rapor son halini alarak hem Türkiye'de hem de CIVICUS tarafından uluslararası düzeyde yayınlanacaktır.

STEP Çıktıları

- Ülkemizde **sivil toplumun**, yapı, ortam, değerler ve etki boyutlarını içeren, kapsamlı **bir rapor**
- Sivil toplumun bu dört boyutuna ilişkin güçlü ve zayıf yanların belirlenmesi
- Sivil toplum paydaşlarının ortak katılımıyla, sivil toplumu güçlendirmek için gereken **öncelikli faaliyetlerin** belirlenmesi
- **Sivil toplum paydaşlarının** bir araya gelip görüş alışverişinde bulunması ve önemli konu ve gelişmeleri tartışması için bir **toplantı zemininin** oluşturulması
- Sivil toplum aktörlerinin, hem kendi aralarındaki hem de kamu ve iş çevrelerindeki diğer paydaşlarla olan ilişkilerini somutlaştıran bir **yol haritasının** çıkarılması
- Ortak bir analitik yöntemle dayanan ve bu özelliği ile karşılaştırılabilir olan 60 ülke raporunun bir araya getirilerek bir **uluslararası raporun** hazırlanması
- Projeye katılan ülkelerin, **sivil toplumu güçlendirmeye yönelik başarılı girişimleri paylaşması**
- Sivil toplumun güçlendirilmesini amaçlayan bu eylem odaklı projeye katılan **sivil toplum paydaşları ve araştırmacılar** arasında **uluslar arası bir ağ** oluşturulması
- STEP'e katılan farklı ülkelerin izledikleri yöntem ve yaklaşımların, geçirdikleri süreçlerin **rapora dönüştürülmesi**.